

WOJEWODA ŚWIĘTOKRZYSKI

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kielce, dnia 10.12.2015 r.

PS.II.431.42.2015

ŚWIĘTOKRZYSKI URZĄD WOJEWÓDZKI w Kielcach Punkt Kancelaryjny i Obsługi Klienta	
wysł. dnia	11. GRU. 2015
L.dz. zał.	
Podpis	

Pani Katarzyna Ambryszewska

Kierownik

Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie

ul. Sienkiewicza 17

27 – 500 Opatów

Wydział Polityki Społecznej Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, przesyła wystąpienie pokontrolne z kontroli problemowej, która przeprowadzona została w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie w dniach **24 - 26 listopad 2015 r.**

Kontrola przeprowadzona była na podstawie:

- art. 186 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2015 poz. 332 ze zm.).

Kontrolę przeprowadzili pracownicy Oddziału Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Powiatowego i Województwa w Wydziale Polityki Społecznej, w składzie:

- 1. Pani Elżbieta Paluch** – Kierownik Oddziału (legitymacja służbowa nr 16), upoważnienie nr 996/2015 z dnia 18.11.2015 r.
- 2. Pani Anna Konieczna** – Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 14), upoważnienie nr 997/2015 z dnia 18.11.2015 r.
- 3. Pani Katarzyna Arendarska** - Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 19), upoważnienie nr 995/2015 z dnia 18.11.2015 r. – inspektor kierujący zespołem inspektorów.

Zakresem kontroli objęte zostały następujące zadania:

1. **Organizacja Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej.**
2. **Zgodność zatrudnienia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej z wymaganymi kwalifikacjami.**
3. **Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.**
4. **Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej.**
5. **Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.**
6. **Zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.**
7. **Przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art. 42 ust.7 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.**
8. **Przygotowanie, we współpracy odpowiednio z rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną , planu pomocy dziecku.**
9. **Udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej.**
10. **Dokonywanie oceny rodziny zastępczej oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka.**

Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta, w szczególności przez określenie stanu faktycznego oraz ujawnionych uchybień lub nieprawidłowości, a także zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości oraz wskazanie osób odpowiedzialnych za ich powstanie.

Sposób organizacji Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie zostało wyznaczone na Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej (ORPZ) Zarządzeniem Nr 59.2011 Starosty Opatowskiego z dnia 29 listopada 2011 r. w sprawie wyznaczenia w powiecie opatowskim organizatora

rodzinną pieczy zastępczej (zał. nr 1). Organizator rozpoczął swoją działalność 1 stycznia 2012 r.

Organizator funkcjonuje w oparciu o Statut i Regulamin Organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie. Statut Centrum nadano Uchwałą Nr XIX.19.2012 Rady Powiatu w Opatowie z dnia 10.05.2012 r. Z analizy dokumentu wynika, iż w celach i zadaniach z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej brak zapisów dotyczących zadań własnych powiatu w zakresie: *prowadzenia placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym, powoływania centrów administracyjnych do obsługi placówek opiekuńczo – wychowawczych, wyznaczania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz finansowania szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych*, o których mowa w art. 180 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2015 poz. 332 ze zm.).

Regulamin Centrum został uchwalony w dniu 28.02.2014 r. Uchwałą Nr 102.9.2014 Zarządu Powiatu w Opatowie. Po raz ostatni zaktualizowany został Uchwałą Nr 5.1.2015 Zarządu Powiatu w Opatowie z dnia 14.01.2015 r. w sprawie wprowadzenia zmian w Regulaminie Organizacyjnym Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie. Regulamin zawiera zadania Organizatora Rodzinną Pieczy Zastępczej, które realizowane są przez *Zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej*, utworzony Zarządzeniem Nr 15.2011 Kierownika Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie. Analizując w trakcie kontroli Regulamin stwierdzono, iż w dokumencie nie wymieniono wszystkich zadań Organizatora, o których mowa w art. 76 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. pkt: 2, 3a, 4, 5, 9, 10, 12, 13, 14, 14a, 17).

Zgodność zatrudnienia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej z wymaganymi kwalifikacjami i zapewnienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji.

Zgodnie z art. 78 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – osobą zatrudnioną na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej może być osoba, która:

- posiada wykształcenie wyższe na kierunku pedagogika, pedagogika specjalna, psychologia, socjologia, praca socjalna, nauki o rodzinie,

- wykształcenie wyższe na dowolnym kierunku, uzupełnione studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, nauk o rodzinie, resocjalizacji lub kursem kwalifikacyjnym z zakresu pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej oraz co najmniej roczne doświadczenie w pracy z dzieckiem i rodziną lub co najmniej roczne doświadczenie jako rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka,
- nie jest i nie była pozbawiona władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest jej zawieszona ani ograniczona,
- wypełnia obowiązek alimentacyjny – w przypadku, gdy taki obowiązek w stosunku do niej wynika z tytułu egzekucyjnego,
- nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Zadania Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej realizuje 2 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej na pełnych etatach. W trakcie kontroli przedstawiono kontrolującym dokumenty potwierdzające wymagane kwalifikacje osób zatrudnionych na stanowisku koordynator rodzinnej pieczy zastępczej oraz potwierdzające wymienione w ustawie wymagania. Koordynatorzy systematycznie podnoszą swoje kwalifikacje poprzez udział w licznych szkoleniach/warsztatach/kursach itp. (zał. nr 2).

Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej organizator rodzinnej pieczy zastępczej winien prowadzić nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej realizuje to zadanie min. poprzez udział w corocznej Akcji Wojewody Świętokrzyskiego „Potrzebuję Rodziców od Zaraz”. W ramach Akcji, zamieszczane są na stronie internetowej PCPR w Opatowie informacje o działaniach jakie zostaną podjęte. W roku 2015 pracownicy zespołu do spraw rodzinnej pieczy zastępczej pełnili dodatkowe dyżury udzielając osobom zainteresowanym pełnieniem funkcji rodziny zastępczej czy prowadzeniem rodzinnego domu dziecka informacji na ten temat. Ponadto na stronach internetowych PCPR w Opatowie oraz Starostwa Powiatowego w Opatowie zamieszczono również informację, o tym, że poszukiwane są osoby, które zechciałyby pełnić funkcje rodziny zastępczej lub prowadzić rodzinny dom dziecka. Informacja powyższa zamieszczona również została w prasie lokalnej. Przesłane zostały również pisma do gmin

z terenu powiatu opatowskiego informujące o działaniach, które podejmowane będą w ramach Akcji.

Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej.

Jednym z ważniejszych zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej jest zadanie, o którym mowa w art. 76 ust. 4 pkt 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej. Zadanie to ma na celu kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinii o spełnianiu warunków i oceny predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej.

Powyższe zadanie realizowane jest przez zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej, zgodnie z „Procedurą kwalifikowania kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe, zawodowe lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie”.

Osoby zainteresowane pełnieniem funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka zgłaszają się do pracowników zespołu do spraw rodzinnej pieczy zastępczej osobiście, telefonicznie – prosząc o udzielenie im ogólnych informacji. Podczas tego kontaktu, pracownicy proponują im rozmowę wstępną. Podczas rozmowy, osoby zainteresowane uzyskują bardziej szczegółowe informacje dotyczące procedury kwalifikacyjnej, warunków, które kandydaci muszą spełnić oraz specyfiki funkcjonowania rodzin zastępczych. Osoby decydujące się na poddanie procesowi kwalifikacji składają dokumenty potwierdzające spełnianie przez nich wymaganych warunków:

- pisemny wniosek kandydatów o ustanowienie ich rodziną zastępczą;
- oświadczenia: o wyrażeniu przez nich zgody na przetwarzanie i udostępnienie danych osobowych niezbędnych do procesu kwalifikacji; o wyrażeniu zgody na przeprowadzenie procedury sprawdzającej oraz udział w badaniach pedagogiczno-psychologicznych; oświadczenie dotyczące władzy rodzicielskiej; dotyczące obowiązku alimentacyjnego; o posiadaniu zdolności do czynności prawnych; o niekaralności; dotyczące leczenia odwykowego;

- zaświadczenie lekarskie zawierające zapis: „brak przeciwwskazań zdrowotnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka”;
- potwierdzenie zameldowania;
- zaświadczenie o zatrudnieniu oraz o dochodach za okres trzech miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku;
- akt małżeństwa;
- kopie dokumentów potwierdzających wykształcenie kandydata;
- kopie dowodu osobistego;
- życiorys indywidualny kandydata (historia życia).

W przypadkach uzasadnionych, kandydaci proszeni są o dostarczenie dodatkowych dokumentów.

Wśród wyżej wymienionych dokumentów brakuje opinii (o której mowa w art. 42 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej) o posiadaniu predyspozycji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka wystawionej przez psychologa, który posiada co najmniej wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku psychologia oraz 2-letnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym, co nie oznacza, że nie jest ono wymagane od kandydatów. Sposób w jaki kandydaci pozyskują opinie, o których mowa został opisany w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym, w punkcie dotyczącym realizacji zadania pod nazwą: „Zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka”. Po zebraniu wszystkich dokumentów, pracownicy zespołu do spraw rodzinnej pieczy przeprowadzają u kandydatów wywiad środowiskowy, podczas którego ustalane są warunki bytowe i mieszkaniowe.

Na podstawie zebranych dokumentów i informacji, zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej, po czym następuje akceptacja kandydatów bądź odrzucenie ich kandydatury. Kandydaci, którzy uzyskali pozytywną opinię zespołu, kierowani są na szkolenie do Świętokrzyskiego Ośrodka Adopcyjnego w Kielcach. Wśród pracowników zespołu do spraw rodzinnej pieczy zastępczej i PCPR w Opatowie nie ma osób uprawnionych do prowadzenia takich szkoleń.

Po pozytywnym ukończeniu szkolenia, kandydaci kwalifikowani są przez zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej w Opatowie do pełnienia funkcji odpowiedniego typu rodziny (zawodowej, zawodowej o charakterze pogotowia rodzinnego, zawodowej specjalistycznej, niezawodowej) lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

W roku bieżącym wydane zostały 4 zaświadczenia kwalifikacyjne dla 4 rodzin zastępczych niezawodowych.

W trakcie szkolenia przeanalizowano akta osobowe 6 rodzin zastępczych. W aktach znajdowały się wszystkie niezbędne do kwalifikacji kandydatów dokumenty. Spośród sześciu rodzin – 3 nie zostały przeszkolone (jedna ustanowiona przez sąd w grudniu 2014 r., jedna również ustanowiona przez sąd we wrześniu 2015 r. i jedna także ustanowiona przez sąd w sierpniu 2015 r.). W powyższej sprawie – kierownik PCPR złożyła pisemne wyjaśnienie, które stanowi **zał. nr 3** do niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

Zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej prowadzi Rejestr danych osób pełniących funkcję rodziny zastępczej niezawodowej na terenie powiatu opatowskiego. Na dzień kontroli w rejestrze wpisane były 23 rodziny. Prowadzony jest również Rejestr danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Rejestry zawierają: imię i nazwisko, adres zamieszkania, stan cywilny, wykształcenie, miejsce pracy, źródło dochodu, warunki mieszkaniowe, stan zdrowia, zakres ukończonych szkoleń i liczbę dzieci przebywających w rodzinie zastępczej.

Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Zadanie dotyczące szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, wynika z art. 76 ust. 4 pkt. 3 powyższej ustawy.

Zespół do spraw rodzinnej pieczy w Opatowie nie przeprowadza szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, ze względu na brak osób, które posiadałyby odpowiednie uprawnienia do prowadzenia takich szkoleń. Zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej zapewnia kandydatom, którzy są szkoleni, dostęp do miejsca w którym mogliby odbyć praktyki, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 13 rozporządzenia MPiPS z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej. Ze względu na brak rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka kandydaci mają jedynie możliwość zapoznać się z doświadczeniami wychowawczymi dwóch placówek opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie powiatu opatowskiego.

Osoby, które zostały zakwalifikowane przez zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej do szkolenia, kierowane są na szkolenie do Świętokrzyskiego Ośrodka Adopcyjnego w Kielcach.

Zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 3a przedmiotowej ustawy, winien zapewnić kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka badania psychologiczne. W powiecie opatowskim, zadanie to nie jest realizowane bezpośrednio przez zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej, ze względu na brak psychologa, który posiadałby odpowiednie uprawnienia do prowadzenia badań dla kandydatów. Zgodnie z art. 42 ust. 1 pkt 5a ustawy o wspieraniu rodziny systemie pieczy zastępczej, opinię o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka winien wystawić psycholog, który posiada co najmniej wykształcenie wyższe na kierunku psychologia i 2-letnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym.

Zadanie to realizowane jest pośrednio, przy pomocy innych instytucji, które posiadają uprawnienia do przeprowadzania nieodpłatnych badań psychologicznych, tj.: Poradnia Zdrowia Psychicznego TOP MEDICUS w Opatowie oraz Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Opatowie. O powyższym fakcie informowani są kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Niektórzy kandydaci korzystają również z usług świadczonych przez psychologów prowadzących własną działalność.

Przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analiza, o której mowa art. 72 ust. 7 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli, a także analizy dokumentacji wynika, iż zadanie realizowane jest poprzez przeprowadzanie badań psychologicznych i analizę sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej, o której mowa w art. 42 ust. 7 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Badania psychologiczne są indywidualnymi spotkaniami z kandydatami na rodziców zastępczych. Psycholog przeprowadza rozmowę oraz testy psychologiczne, które pozwalają określić predyspozycje i motywację do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Otrzymałą opinię psychologiczną kandydaci na rodzinę zastępczą zobowiązani są dostarczyć do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie. Z analizy dokumentacji kandydatów na rodziców zastępczych wynika, iż kandydaci na

badania psychologiczne zgłaszają się do poradni zdrowia psychicznego TOP MEDICUS, poradni psychologiczno – pedagogicznej lub do prywatnych gabinetów psychologicznych.

Z dokumentacji udostępnionej w trakcie kontroli, wynika iż w żadnym analizowanym przypadku nie została sporządzona opinia pedagogiczna dla kandydatów ubiegających się o pełnienie funkcji rodziny zastępczej.

Po zebraniu stosownych informacji oraz wymaganych dokumentów dotyczących kandydatów *Zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej* dokonuje analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej, a także motywacji kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Następnie kandydaci kierowani są na szkolenie, po ukończeniu którego otrzymują zaświadczenie kwalifikacyjne dot. ukończenia szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej (zał. nr 4). Zaświadczenie zawiera również opinię, iż kandydat spełnia warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej/prowadzenia rodzinnego domu dziecka, o których mowa w art. 42 ust. 1-3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz posiada predyspozycje do sprawowania pieczy zastępczej.

Przygotowanie, we współpracy z odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku.

Zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej przygotowuje, we współpracy z rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, plan pomocy dziecku.

Z pisemnych informacji Kierownika Centrum oraz sprawdzonych wrywkowo akt wychowanków rodzin zastępczych wynika, iż plany pomocy dziecku opracowywane są przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wraz z rodziną zastępczą dziecka umieszczonego w tej rodzinie. Plany pomocy dziecku dotyczą sfery emocjonalnej, rozwojowej, społecznej, bytowej, a także zainteresowań dziecka, wyrównywania braków rozwojowych, kontaktów rówieśniczych oraz czy dziecko ma zapewniony dostęp do świadczeń zdrowotnych i wychowywane jest w poczuciu godności i wartości osobowej. Dane otrzymywane od rodzin zastępczych weryfikowane są przez koordynatorów ze szkołą do której uczęszczają dzieci, najczęściej jest to wychowawca lub pedagog szkolny. Kolejnym krokiem opracowania planów pomocy dziecku jest zasięgnięcie opinii asystenta rodziny biologicznej dziecka

umieszczonego w pieczy zastępczej. Jeżeli dana rodzina nie posiada asystenta rodziny to plan pomocy dziecku opracowywany jest z pracownikiem socjalnym Ośrodka Pomocy Społecznej odpowiednio do miejsca zamieszkania rodziców biologicznych i to on udziela informacji dotyczącej możliwości powrotu dziecka do rodziny biologicznej. Wzór Planu pomocy dziecku stanowi **zał. nr 5** do wystąpienia pokontrolnego.

Udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 6 oraz art. 180 pkt 3 ustawy, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej udziela wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej.

W okresie objętym kontrolą 17 pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych spokrewnionych oraz 8 pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych niezawodowych objętych było opieką koordynatora.

Wsparcie przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej pełnoletnich wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej rozpoczyna się jeszcze przed osiągnięciem przez nich pełnoletności. Koordynator pomaga wychowankowi opracować indywidualny plan usamodzielnienia, określający w szczególności zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia. Ponadto wychowankowie otrzymują praktyczne wskazówki w jaki sposób radzić sobie w poszczególnych obszarach procesu usamodzielnienia m.in. jak opracować indywidualny program usamodzielnienia, jakie świadczenia przysługują z tytułu usamodzielnienia, jakie prawa i obowiązki ma usamodzielniany wychowanek rodziny zastępczej, w jaki sposób zaplanować drogę dalszego kształcenia i doskonalenia zawodowego otrzymują pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w podjęciu zatrudnienia. Usamodzielnianym wychowankom udzielano pomocy w zakresie uzyskania świadczeń pieniężnych i rzeczowych związanych z procesem usamodzielnienia, pomocy specjalistycznej i w zakresie pozyskania mieszkania. Częstotliwość i intensywność kontaktu koordynatora z wychowankiem jest zawsze ustalana indywidualnie według potrzeb, najczęściej na prośbę wychowanka w szczególności przez rozmowę. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej sporządza „Kartę wsparcia osoby, która osiągnęła pełnoletność i przebywa w pieczy zastępczej” – **zał. nr 6**, celem zorientowania się czy pełnoletni wychowanek nie potrzebuje pomocy PCPR-u, koordynatora lub psychologa. Karta zawiera dane osobowe wychowanka, informacje o rodzicach biologicznych, kontakty z rodzicami, informacje o rodzeństwie, sytuację zdrowotną, szkolną, plany na przyszłość oraz trudności zgłaszane przez rodzinę zastępczą. Karta jest uzupełniana średnio raz na pół roku lub częściej jeżeli pełnoletni wychowanek sam zgłosi swój problem koordynatorowi.

Realizując zadania związane ze wsparciem procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w ramach realizowanego programu „Droga do sukcesu” umożliwiło pełnoletnim wychowankom udział w turnusach integracyjno – aktywizujących.

Ponadto w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie pełnoletni wychowankowie mieli możliwość uczestnictwa w indywidualnych spotkaniach ze specjalistami, które służyły przede wszystkim poznaniu oczekiwania osób usamodzielnianych, ale także umożliwiały młodzieży bezpłatne korzystanie z oferty specjalistycznego wsparcia, tj. z poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, socjalnego i rodzinnego. Usługi te świadczyli specjaliści zatrudnieni w Powiatowym Centrum, tj. psycholog, pedagog, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, a także pracownik socjalny i radca prawny.

Dokonywanie oceny rodziny zastępczej oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka.

Stosownie do art. 132 ustawy, zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy. Ocena odbywa się poprzez sporządzenie „Oceny Rodziny Zastępczej” (zał. nr 7), którą wypełnia koordynator rodzinnej pieczy zastępczej. Przedstawiony do kontroli druk oceny składa się z: I. Dane i struktura rodziny zastępczej, II. Sytuacja materialno – bytowa oraz zdrowotna rodziny. Część III druku to ocena organizatora rodzinnej pieczy zastępczej sporządzana na podstawie informacji zawartych w druku oceny oraz dotychczasowej współpracy z rodziną zastępczą. Ocena rodziny zastępczej polega na przeanalizowaniu warunków i jakości życia dzieci będących pod opieką rodziny zastępczej w celu poszukiwania najlepszych i konstruktywnych rozwiązań. Ocena dokonywana jest nie później niż w pierwszym roku od daty umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, kolejna ocena po pół roku od pierwszej oceny a następna nie rzadziej niż co 3 lata. Po przeanalizowaniu teczek rodzin zastępczych, które podlegały ocenie przez zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej wynika, iż w 2012 roku przeprowadzono 21 ocen rodzin. W 2013 roku takich ocen sporządzono 23 i były one wykonywane dwa razy w roku ponieważ druk oceny rodziny zastępczej był dołączony do arkusza oceny dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej i było to traktowane przez zespół jako całość. Zgodnie z art. 134 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej „Organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje pierwszej oceny rodziny zastępczej albo prowadzącego rodzinny dom dziecka nie później niż przed upływem roku od umieszczenia pierwszego dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka.

Kolejna ocena jest dokonywana po upływie roku od dokonania pierwszej oceny, a następnie nie rzadziej niż co 3 lata". Sporządzanie oceny co pół roku było niezgodne z powyższym zapisem. Wobec czego Kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie Zarządzeniem nr 6/2015 z dnia 4 lutego 2015 roku w sprawie wprowadzenia jednolitych wzorów pism używanych przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, zmienił wzór oceny rodziny zastępczej. Według nowego wzoru w 2015 roku zostały przeprowadzone 3 oceny na podstawie nowego druku oceny. Dostosowano również terminy sporządzania ocen zgodnie z w/cyt. zapisem z ustawy. Nadmienić należy, iż w sporządzonych ocenach rodzin zastępczych, które zostały poddane kontroli nie stwierdzono zapisów informujących, że rodzina zastępcza i prowadzący rodzinny dom dziecka mogą złożyć w terminie 14 dni od daty otrzymania oceny, zastrzeżeń do starosty, stosownie z art. 134 ust. 2a ustawy.

Reasumując sporządzana dokumentacja dotycząca dokonywanej oceny rodzin zastępczych obrazuje w sposób ogólny kompetencje oraz predyspozycje rodzin do pełnienia powierzonej im funkcji.

Ustaleń dokonano na podstawie:

- rozmów z kierownikiem PCPR oraz koordynatorami,
- analizy dokumentacji: Regulaminu i Statutu Centrum, dokumentacji dotyczącej kwalifikacji koordynatorów, informacji pisemnych sporządzonych przez kierownika i pracowników na potrzeby kontroli, procedury kwalifikacji kandydatów do pełnienia zastępczego środowiska rodzinnego, rejestru danych osób pełniących funkcję rodziny zastępczej niezawodowej na terenie powiatu opatowskiego, rejestru danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, akt osobowych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, świadectw ukończenia szkolenia, zaświadczeń kwalifikacyjnych, planów pomocy dziecku, okresowych ocen rodzin zastępczych, karty wsparcia osoby, która osiągnęła pełnoletność i przebywa w pieczy zastępczej oraz innej dokumentacji dotyczącej zakresu kontroli.

Uwagi i wnioski dotyczące realizacji przez jednostkę zadań w kontrolowanym zakresie:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie zostało wyznaczone na Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Nie wszystkie zadania Organizatora, o których mowa w art. 76 ust. 4 pkt ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zostały zapisane w Regulaminie Organizacyjnych i Statucie Centrum. Zadania Organizatora realizowane są przez Zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej.

2. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej (2 osoby) posiadają kwalifikacje, o których mowa w art. 78 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a także systematycznie uczestniczą w szkoleniach/kursach doskonaląc swoje umiejętności.
3. Zadanie pod nazwą : „Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka” realizowane jest prawidłowo.
4. Zadanie dotyczące kwalifikowania osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawania zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinii o spełnianiu warunków i oceny predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej, realizowane jest prawidłowo z uchybieniami:
 - w Procedurze kwalifikowania kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe, zawodowe lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie nie wymieniono opinii, o której mowa w art. 42 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
 - spośród sześciu rodzin, których akta osobowe były analizowane podczas kontroli – 3 nie zostały przeszkolone.
5. Osoby, które zostały zakwalifikowane przez zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej do szkolenia, kierowane są na szkolenie do Świętokrzyskiego Ośrodka Adopcyjnego w Kielcach.
6. Zadanie dotyczące zapewnienia badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka nie jest realizowane bezpośrednio przez zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej. Zadanie to realizowane jest pośrednio, przy pomocy innych instytucji, które posiadają uprawnienia do przeprowadzania nieodpłatnych badań psychologicznych.
7. Kandydaci na badania psychologiczne zgłaszają się do poradni zdrowia psychicznego TOP MEDICUS, poradni psychologiczno – pedagogicznej lub do prywatnych gabinetów psychologicznych.
8. Brak przeprowadzanych badań pedagogicznych w stosunku do kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i prowadzących rodzinne domy dziecka.
9. Zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej, a także motywacji kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
10. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej przygotowuje, we współpracy z rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny,

a w przypadku gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, plan pomocy dziecku.

11. W okresie objętym kontrolą 17 pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych spokrewnionych oraz 8 pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych niezawodowych objętych było opieką koordynatora.
12. Usamodzielnianym wychowankom udzielano pomocy w zakresie uzyskania świadczeń pieniężnych i rzeczowych związanych z procesem usamodzielnienia, pomocy specjalistycznej i w zakresie pozyskania mieszkania.
13. Stosownie do art. 132 ustawy, zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonej im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy. Ocena odbywa się poprzez sporządzenie „Oceny Rodziny Zastępczej”.
14. Sporządzana dokumentacja dotycząca dokonywanej oceny rodzin zastępczych obrazuje w sposób ogólny kompetencje oraz predyspozycje rodzin do pełnienia powierzonej im funkcji.
15. W „Ocenie Rodziny Zastępczej” brak zapisu dot. wskazania możliwości wniesienia przez rodzinę zastępczą zastrzeżeń, stosownie z art. 134 ust. 2a ustawy.

Mając na uwadze powyższe wydaje się następujące zalecenia pokontrolne.

1. **Do zadań Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej uwzględnionych w Statucie i Regulaminie PCPR w Opatowie dopisać zadania, o których mowa w art. 76 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.**
2. **Procedurę kwalifikowania kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe, zawodowe lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka uzupełnić o opinię, o której mowa w art. 42 ust. 1 w/w ustawy.**
3. **Niezwłocznie przeszkolić wszystkie rodziny zastępcze, które dotychczas nie odbyły szkolenia dla kandydatów na pełnienie funkcji rodziny zastępczej.**
4. **Przeprowadzać badania pedagogiczne, o których mowa w art. 76 ust. 4 pkt 13 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.**
5. **W ocenie rodziny zastępczej dopisać pouczenie, o którym mowa w art. 134 ust. 2a w/w ustawy.**

Pouczenie

Zgodnie z art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2013 poz. 135 ze zm.) kontrolowana jednostka może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia. Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń przedstawi stanowisko w sprawie ich uwzględnienia. W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń. W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę, kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 197 e i 197 f ustawy o której mowa, w przypadku niepodjęcia lub niewykonania czynności wynikających z zaleceń pokontrolnych, mających na celu ograniczenie lub likwidację stwierdzonych istotnych uchybień lub nieprawidłowości w funkcjonowaniu placówki opiekuńczo-wychowawczej, wojewoda może orzec o czasowym lub stałym cofnięciu zezwolenia na prowadzenie tej placówki.

Jeżeli w wyniku przeprowadzonej kontroli zostaną ujawnione rażące zaniedbania lub zaniechania realizacji obowiązków ustawowych, wojewoda może wezwać jednostkę samorządu terytorialnego do wyznaczenia wykonawcy zastępczego, w terminie nie dłuższym niż 2 miesiące od dnia otrzymania wezwania.

W przypadku niewyznaczenia przez jednostkę samorządu terytorialnego wykonawcę zastępczego w terminie, o którym mowa, wojewoda może wystąpić do sądu administracyjnego ze skargą na bezczynność organu jednostki samorządu terytorialnego.

Zgodnie z art. 198 ustawy - kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 10 000 zł.

WOJEWODY ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Elżbieta Polowicz
DYREKTOR
ZARZĄDZAJĄCY KONTROLĘ
POLITYKI SPOŁECZNEJ

Elżbieta Polowicz Anna Koniczka
Kontrolujemy Anonimowo

(osoby kontrolujące)

Wykaz załączników do wystąpienia pokontrolnego:

1. Zarządzenie Nr 59.2011 Starosty Opatowskiego z dnia 29 listopada 2011 r. w sprawie wyznaczenia w powiecie opatowskim organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.
2. Kwalifikacje kadry organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w PCPR w Opatowie.
3. Wyjaśnienie dot. posiadania zaświadczenia o ukończeniu szkolenia dla kandydatów zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej.
4. Zaświadczenie kwalifikacyjne Nr 5.2014 kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej.
5. Plan pomocy dziecku.
6. Ocena rodziny zastępczej.
7. Karta wsparcia osoby, która osiągnęła pełnoletność i przebywa w pieczy zastępczej.